הלכה · משנה תורה · מפרשים · יצחק ירנן · ספר שופטים

יצחק ירנן על משנה תורה, הלכות אבל

רבי אליקים גאטינייו

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יצחק ירנן על משנה תורה, הלכות אבל

רבי אליקים גאטינייו

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יצחק-ירנן-על-משנה-תורה-הלכות-אבל/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
הלכה א 4
הלכה ו 4
פרק ג 4
הלכה ד 4
הלכה ה 5
הלכה ו 5
הלכה י 6
הלכה יב 18
פרק ז 18
הלכה א 18
הלכה ו 18
פרק יא 19
הלכה ג 19
פרק יד 20
הלכה ט 20
הלכה כא 23

פרק ב

הלכה א

עיין בספרי תועפות ראם דף פ"א ע"ג.

הלכה ו

כמה חמורה וכו'. מדבריו אלה נראה לדקדק דדוקא לצורך שרי להטמא אבל שלא לצורך לא וכמו שדקדק הרב תרומת הדשן סי' רפ"ב הביאו מרן סי' שע"ג מדברי התוספות פ"ק דפסחים יעו"ש שלא כדעת הרמב"ן הביאו הרא"ש פ"ק דפסחים דבין לצורך בין שלא לצורך צריך להטמא.

ולענ"ד מה שהביא מדברי הרמב"ן ז"ל ליכא הוכחה כלל דשאני קודם שיסתום הגולל לאחר שיסתום דקודם שיסתום בין הכי ובין הכי קרוי צורך שעי"ז מתאבל וכמו שנראה מדברי רבינו אלא אחר שנסתם שלא לצורך מיקרי ולפ"ז כו"ע שוין ואינן חלוקין התוס' והרמב"ן דעד כאן לא כתבו התוס' בפסחים אלא דומה דההיא דהוטל לבור והרי הוא כנסתם הגולל דזו היא קבורתו ומ"ש ג"כ רבינו לצורך ר"ל קודם שיסתום הגולל ובהכי לא אתו התוס' נגד הברייתא שהביא הרמב"ן ז"ל ומן התימה עליו לפי דעתו שלא הזכיר לרש"י כלל דס"ל דאפי' שלא לצורך שרי להטמא על הקרובים כלל וכיון שכן מה הפרש יש בין צורך ללא צורך וכבר כתיבנא לפי דעתי דכולן שוין.

פרק ג

הלכה ד

כהן שנכנס וכו' ואם ישב שם לוקה וכו'. מרן בב"י יו"ד סי' שע"א כתב בשם הכלבו כלשון זה של רבינו ממש וכתב עליו ונ"ל דהאי לוקה לאו דאורייתא דהוי לאו שאין בו מעשה ע"כ וכתב הלח"מ וז"ל ואינו נראה אלא מלקות ממש דכיוצא בזה כתב פ"ה מהלכות נזירות יעו"ש ואין סברא לומר וכו' אלו דבריו יעו"ש.

ולענ"ד לא מטעם דאין סברא דהכא והתם מכת מרדות אלא שם מוכח בבירור דהוי מלקות ממש דהא שם פ"ה הי"ח כתב או שנכנס לאהל המת בשידה תיבה ומגדל וכו' הרי זה לוקה שנים משום לא יבא ומשום לא יטמא והוי מלקות ממש וכשרוצה לומר מכת מרדות כתב בפירוש פ"ו ה"ט וז"ל אבל מכין אותו מכת מרדות וכן בהל' כ"א דכתב רבינו לוקה ד' מלקיות ומכח ד' קראי והביא הלח"מ דברי התוספות דנזיר יעו"ש ודבריו מוכרחים בדברי רבינו וכמ"ש בחי' פ"ה מהלכות מלכים וא"כ אחרי ראינו כל דברי רבינו האמורים ומ"ש מרן גופיה בסוף הל' כלאים איך כתב מ"ש על דברי הכלבו ודבריו

אזלי על מ"ש מרן ה"ו וכל דבריו תמוהים וכמ"ש שם ועיין בארעא דרבנן מערכת ב' סי' קכ"ב ובהל' כלאים ג"כ כתב הכלבו דינא דכתב רבינו סוף הל' כלאים וכתב חייב על כל שהיה ושהיה שהתרו בו והוא העתיק כל דברי רבינו כל אחד במקומו והב"ח סי' שע"א כתב על דברי הכלבו והב"י וז"ל משמע דס"ל דהיכא דעביד מעשה לוקה אף בזמן הזה. ולענ"ד אין זה במשמע אלא שהוא מעתיק כל דברי רבינו אף דאינו בזמן הזה ונפק"מ לאיסורא.

הלכה ה

המטמא את הכהן וכו' לוקה. וכ"כ רבינו בסוף הל' כלאים ועיי"ש למרן והלח"מ כאן. ועיין בס' אור החיים לה"ה מהר"ח בן עטר זלה"ה ריש פרשת אמור ישוב לדברי רבינו, ולענ"ד אינו מן הישוב דהוא השוה דין תגלחת הנזיר ולבישת כלאים וטומאת כהנים כאחד ורבינו חילקם דאילו בתגלחת בין המתגלח בין המגלח לוקה כמ"ש הל' נזירות פ"ה הל' י"א ובשניהם מזידים ואילו הני ב' אחריני בשניהם מזידים אינם לוקים כי אם הלובש והכהן לא המלביש ולא המטמא יעו"ש נמצא אין מקום לדבריו ודוק.

והנה לא פורש בדברי רבינו במטמא את הקטן דלוקה וודאי דהוא פשוט דלוקה הגדול המטמא דהא מוזהרים הגדולים על הקטנים מדכתיב אמור ואמרת וכמ"ש בתורת כהנים שם ולכו"ע דלא לטמויינהו בידים ונמצא אזהרה גמורה דציוה לגדולים דלא ליטמא לקטנים וא"כ לוקה וזה נראה יותר פשוט אפי' למאי דקשיא לן לרבינו דלמה יהא חייב ללקות המטמא את הגדול בשוגג ולו יהי דנחלוק עמו מ"מ במטמא את הקטן ודאי לוקה דקטן לאו בר עונשים הוא והו"ל כמזהיר ה' אל תזרוק צרור לים וזרקו דודאי לוקה דאזהרה היא לאדם ואף גם זאת אזהרה לגדול לא תטמא את הקטן וכשעבר אמימרא דרחמנא לוקה אשר בזה אשכחנא לה פתרי לדבר התוס' דיבמות דף צ"ט ע"ב ד"ה ואינן מטמאין למתים שהקשו וז"ל תימה לר"י דאמאי לא קתני נמי ואין סופגין את הארבעים כבסיפא וכו' יעו"ש ולכאורה אין דבריהם מובנים דברישא קאי בקטנים דהא קתני אח"כ הגדילו ואיך הוה מצי מיתניא ואין סופגין וכי קטן בר מלקות הוא והחידושי הלכות נרגש בזה וסיים דיש ליישב ולא ידעתי מהו הישוב וע"פ קדימתנו דבריהם נכונים דהוה מצי למתני אין סופגין את הארבעים הגדולים המטמאין להם ודוק.

הלכה ו

הרי זה לוקה שתים. והקשה מרן דלא עשה מעשה ולמה ילקה ופי' ע"פ מ"ש התוס' דסייע או התרו בו אל תכנס בשידה תיבה ומגדל שמא יפרע לך אדם הגג וכו' ע"כ. ודבריו תמוהים דמה יענה אבנ"ר למ"ש רבינו פ"ה מהל' נזיר הל' כ"א וז"ל וכן נדר בבית

הקברות לוקה משום בל תאחר ושם הוי לאו שאין בו מעשה שאחר שהוא בבית הקברות נדר ולא שייך לומר שם כמו שצידד כאן מרן ודאי דהוי טעמו משום דהוי לאו שיש בו מעשה במה שאינו יוצא וכמ"ש שם הלח"מ על שם התוס' ועיין בספרי פ"ה מהל' מלכים ה"ח מה שכתבתי שם וכן בסוף הל' כלאים שכתב רבינו חייב על כל שהיה דקשיא ליה למרן שם למה ילקה כיון שאינו עושה מעשה וניחא ליה כיון שבידו לתקן ואינו מתקן חשיב מעשה ושכן כתב הריטב"א בשם התוספות ושם ג"כ מוכרח הוא התירוץ הזה ולא שייך מ"ש מרן כאן ואם כן טעמיה דרבינו הוא דכל שאינו יוצא חשיב מעשה ועיין בתוס' יו"ט שם במכות וכמ"ש שם סוף הלכות כלאים וא"כ דבריו צ"ע ועיין בהלכה זאת בספרי תועפות ראם דף פ"ב ע"ב.

הלכה י

עיין בספרי אגורה באהלך דף כ"ז ע"ג.

נשיא שמת הכל מטמאין וכו'. (מחכם בני פחד יצחק יהיה בעזרו). עיין להרב מל"מ ז"ל שהביא הירושלמי שאמרו על קרא דכתיב ויזבחו זבחים וכו' למחרת היום ההוא א"ר יוסי בר בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר וכתב הרב מל"מ וז"ל ובעיקר דברי ר' יוסי אני תמיה דאם כוונתו מההיא דאמרינן אותו היום שמת רבי בטלה כהונה וכו' אם הדבר כן תיפו"ל שהכל היו טמאי מת וא"כ איך למחר הקריבוהו והא בעי הזאה שלישי ושביעי וכי תימא דלמחרת לאו דוקא אלא הכונה ביום השביעי לאחר שהזו עליו וטבל הביאו וכו' גם זה לא יתכן שהרי התוס' ז"ל הקשו והא בעי סמיכה וכו' ותירצו דמיירי בעופות וכו' וא"כ אף ביום השביעי וכו' וכי תימא דעולות אלו היו עופות גם זה לא יתכן וכו' אלו תוכן דבריו.

וראיתי להרב שער המלך ז"ל בהל' מעשה הקרבנות פ"ג הי"ג שעמד בדברי הרב מל"מ אלו והקשה עליו בזה שכתב דעולות אלו היו עופות דאיך אפשר דאיירי בעופות דהא קרא אזבחים קאי ועופות לאו בכלל זבחים הם אלא זבחים שולל עופות יעו"ש. ואחרי המחילה רבה אגב ריהטא לא דק דקרא הכי כתיב ויזבחו זבחים לה' ויעלו עולות וכו' הרי להדיא דזבחים לחוד דהיינו שלמים ועולות לחוד וא"כ יכול להיות דעולות דקאמר קרא היינו עופות.

ודרך אגב ראיתי להרב מל"מ שם בריש הלכות חגיגה שהקשה לדברי מהר"י קורקוס ז"ל שישב על דברי רבינו שכתב דעולות ראיה באה מן העוף דעופות בכלל זבחים הם והקשה עליו ממ"ש בפרק פרת חטאת זבחים ולא עופות וכו' דמוכח להדיא דמלת זבחים שוללת מנחות ועופות יעו"ש וכן אני תמיה ממ"ש בפרק טבול יום דף צ"ט מנין לרבות

וכו' ת"ל זבח מנין לרבות העופות וכו' מוכח דעופות לאו זבח נינהו.

ולענ"ד נראה ברור דודאי מוהרי"ק אזיל ומודה דכל היכא דכתיב זבחים אין עופות ומנחות בכלל וכוונת דבריו שם הוא דבא ליישב למ"ש תחילה לישב דברי רבינו דלא גריס בש"ס או אינו אלא עופות וכו' דעדיין יש לגמגם בתירוץ זה דהא בברייתא נקט תחילה בזבחים אתה אומר בזבחים וכו' ומשמע מתבת זבחים שהיא שוללת עופות ג"כ וא"כ אף דלא תני בברייתא בפי' ולא עופות אינו בא מן העוף דהא זבחים קאמר לזה כתב דמשמע ליה לרבינו דמאחר דלא מעטינהו בברייתא להדייא כמו שמיעט מנחות הרי הוא נכלל בכלל זבחים דקאמר תחילה אבל אה"נ דבכל מקום שהוזכר זבחים סתם בין בקרא בין במשנה ובברייתא שוללת עופות ומנחות. שוב ראיתי להרב שער המלך שם בהל' חגיגה שעמד בזה וכתב דדוקא בקרא דייקינן ולא במתני' יעו"ש והוצרך הרב לזה כדי ליישב מה שתמה עוד שם על התוס' ברם למרן אין אנו צריכין לזה אלא אף אם נאמר דאף במשנה ובברייתא דייקינן אתי שפיר וכדכתיבנא ואחרי כותבי ראיתי להרב בני יעקב בהגהותיו על רבינו דקשיא ליה על מרן משאר מקומות בש"ס וע"פ מאי דכתיבנא מתיישב הכל שפיר ועיין בפרק האיש מקדש דף נ"ג ע"א ודוק.

וראיתי עוד לו שם להרב שער המלך שכתב לישב קושית הרב מל"מ הלזו וז"ל ומדברי רש"י שם שכתב וכתיב אותם וכו' נראה שיש לישב דהתם שאני דאיכא מיעוטא עכ"ל ותמהני איך יצאו הדברים אלו מפיו דלדידיה תיקשי דהש"ס אמר זבחים ולא עופות זבחים ולא מנחות דמשמע דמתבת זבחים קא דריש ואיך כתב רש"י דהמיעוט הוא מאותם אלא הכונה פשוטה לרש"י דמפרש דנהי דתבת זבחים שוללת עופות ומנחות אבל מי אמר לנו דמה שלא הקריבו מנחות ועופות הוא משום איסורא דאין להקריב בבמה דילמא לא איתרמי להו ואה"נ דהיו יכולין להקריב וקרא דכתיב זבחים לאו למעוטי אתא אלא מעשה שהיה כך היה לזה כתב רש"י דכתיב אותם שהיא מיעוטא לומר דמה שיש מפורש בקרא הוא דהקריבו בדוקא דזה הוא מה שיכולין להקריב בבמה ותו לא והשתא שפיר דרשינן אנן ממאי דמפורש בקרא זבחים שהוא דוקא קרבנות בהמה ולא עופות ומנחות דכך שוללת תבת זבחים וזהו פשוט.

ואחר סמוך מצאתי בפ' שתי מדות דף צ' ע"ב אמרו שם בברייתא מן הבקר וכו' מה ת"ל לפי שנאמר עולה שומע אני אפי' עולת העוף ת"ל מן הבקר דברי ר' יאשיה רבי יונתן אומר אינו צריך הרי הוא אומר זבח ועוף אינו זבח וכו' יעו"ש ופשטן של דברים משמע לכאורה דפליגי בהכי אי עוף נקרא זבח או לא אבל הא ליתא דודאי לכו"ע אין עוף נקרא זבח ומה שהוצרך לר' יאשיה קרא (דבן) [דמן] הבקר אף דכתיב זבח משום

דקרא כתיב עולה או זבח ונהי דבמילת זבח אין עוף בכלל מ"מ במילת עולה הו"א אף עולת עוף במשמע.

ומ"מ מדברי ר' יונתן נלמוד דכל היכא דכתיב בקרא זבח אף עולה דכתיב בהדיה אין עוף נכלל בעולה סתם דכיון דכתיב בקרא גופיה זבח ועוף אינו זבח גם בעולה אינו נכלל ומעתה יפה כח המקשה הוא הרב שער המלך על דברי הרב מל"מ במאי דמוקים קרא דויזבחו וכו' ויעלו עולות דאיירי בעולת העוף דאי אפשר דכתיב בההוא קרא זבחים וכל היכא דכתיב בחד קרא זבחים ועולות גם העולות אינן עופות וכדעת ר' יונתן ותו ליכא לאקשויי על דבריו כמו שהקשתי לעיל דזבחים לחוד ועולות לחוד ואף דהרב ז"ל מסתם סתומי ולא נחית להקשות מכח האי דר' יונתן מ"מ אנן בדידן חזינן דדברי הרב מל"מ תמוהים בהאי דמוקים קרא בעולת העוף דהניחא לר' יאשיה אבל לר' יונתן ליכא לאוקמי בהכי כיון דכתיב באותו קרא זבחים בהדי עולות וכדכתיבנא ודוק.

ומכאן אני תמיה על דברי מרן בכ"מ בפ"ג מהל' מעשה הקרבנות ה"ב גבי מ"ש רבינו דגוים אין מקבלין מהם אלא עולות והיא ברייתא בפ' אלו מנחות דף ע"ג פלוגתא דר' יוסי הגלילי ור' עקיבא ופסק כרע"ק דאין מקבלים אלא עולות והוסיף רבינו ואמר ואפי' עולת העוף מקבלין וכתב ע"ז מרן וז"ל ומשמע לרבינו דעולת העוף לא נפקא מכלל עולה סתם עכ"ל והוא תימה דבהדיא מוכח מהאי ברייתא בין לרבי יאשיה בין לר' יונתן דעולה סתם נכלל בה נמי עוף דלדעת רבי יאשיה אצטריך קרא (דבן) [דמן] הבקר למעוטי עולת העוף ולדעת רבי יונתן משום דכתיב בההוא קרא זבח הא לאו הכי לכו"ע עולת העוף לא נפקא מכלל עולה סתם ושם בההוא קרא דמרבינן לגוים שמקבלין מהם עולות לא כתיב זבח ולא שום מיעוט אחר דלישתמע מיניה מיעוט לעולת העוף וכן הוא להדייא בירושלמי דשקלים פ"ד אשר יקריב לה' לעולה יכול אפי' עופות ת"ל בבקר ולא בעופות ע"כ וא"כ נמצא דמ"ש רבינו דעוף נכלל בעולה סתם הוא ברור ומוסכם מהש"ס דילן ומהירושלמי וכדכתיבנא וא"כ קשה איך כתב מרן ומשמע לרבינו דהיינו מצד הסברא הרי הכי הוא מוסכם מהש"ס וכדכתיבנא.

ואף דמאותה ברייתא גופא בפלוגתא דר' יוסי הגלילי ור' עקיבא נראה להדייא דבעולה סתם אינו נכלל עולת העוף דהכי אמרו שם דר"י הגלילי דמרבה הכל הוא משום דכתיב נדריהם וכו' נדבותם וכו' ומנין לרבות העופות והיין וכו' ת"ל לכל וכו' א"כ מה ת"ל עולה וכו' ע"כ דנראה להדיא מדאצטריך קרא אחרינא לרבות הכל ותני בברייתא בכללם העופות דס"ל דבעולה סתם אינו נכלל עופות ובזה לא מצינו דפליגי רבי יוסי הגלילי ורע"ק וא"כ כיון דלר"ע ליכא קרא לרבויי וס"ל דאין מקבלין אלא עולות ודאי שאין עולות

העוף בכלל והשתא קשה דפליגי הברייתות בהכי והוא פלאי הא ודאי לא קשיא דמאי דתני העופות בהדי הנך ודאי דאשגרת לישן הוא דהכי דרך התנא בכל דוכתא למעוטי או לרבות כל הנך דכי הדדי נינהו יעו"ש בפ' טבול יום דף צ"ט ע"ב מנין לרבות העופות והיין וכו' וכן איתא בספרי ופנית בבקר וכו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה מנין לרבות העופות וכו' ת"ל ופנית כל פינות שאתה פונה וכו' הביאהו התוס' יומא דף ג' ע"א וסוכה דף מ"ז ופסחים וזבחים יעו"ש ועיין לרבינו בהל' איסורי מזבח פ"ו ה"ד והכא לאו בדוקא נקטי לומר דמרבוייא נפקא דודאי נכלל בעולה סתם אלא דכיון דלקושטא דמילתא הדין דין אמת דמקבלין עופות לא דייק ונקטי בהדי אינך אבל אה"נ דלא צריך קרא לעופות דמעולה נפקא וכדכתיבנא.

ומעתה מה מאד תימה על מרן ז"ל דאיך כתב סתם דמשמע ליה לרבינו דעולת העוף לא נפקא מכלל עולה סתם דמאחר דמאותה ברייתא עצמה מדברי ר' יוסי הגלילי מוכח דעוף אינו נכלל בעולה סתם וכדכתיבנא א"כ הו"ל למרן להרגיש מזה ולומר כדכתיבנא ודו"ק.

עוד כתב הרב מל"מ וז"ל מ"מ אכתי שלמים לא משכחת לה וכו' וכי תימא דשלמים אלו היו ממעשר בהמה וכו' גם זה לא יתכן וכו' ואולי נאמר דשלמים הללו היו שלמי שמחה דלכו"ע באים מן המעשר אלו תוכן דבריו. נמצא לדבריו אלו דהביאו כל ישראל שלמי שמחה ממעשר בהמה ביום השביעי לאחר שהזו וטבלו ואכלו אותם לערב.

ודבריו תמוהים טובא דמה שייך שלמי שמחה בימי החול הרי כל מאי דחייב רחמנא להקריב שלמים משום שמחה היינו כדי שיאכל בשר וישמח באכילתה שאין שמחה אלא בבשר וראיה שאם יש לאדם בשר של נדרים ונדבות ומעשר בהמה וכן כהנים בבכור וחטאת וחזה ושוק יוצא משום שמחה וכמ"ש רבינו בהל' חגיגה פ"ב ה"י יעו"ש והיינו משום דרצונו יתברך שיאכל האדם בשר ביו"ט כדי שישמח ואם כן כיון שלא אכל ולא שמח ביו"ט מה בצע מה שאוכל ושמח אחר יום טוב ולשמחה מה זאת עושה ולא שייך בהם תשלומין כל שבעה כמו ראיה וחגיגה דאית בעצרת תשלומין כל ז' דבשלמא ראיה וחגיגה שהוא חובה לה' משום יו"ט אמר רחמנא דאית ליה תשלומין כל ז' אבל שמחה שכל תכליתה הוא לאכילת בשרה כדי לשמוח בהם ביו"ט מה הועיל תשלומיו וכדכתיבנא.

הן אמת דראיתי להתוס' בפ"ק דחגיגה דף ו' ע"ב ד"ה יש שכתבו דבתוספתא גרסינן שהשמחה יש לה תשלומין כל ז' ולא כראיה וחגיגה ושמעתתא שלנו דלא גריס ליה ס"ל דגם באינך יש להם תשלומין וכו' יעו"ש דנראה מבואר מדבריהם דלגבי שמחה

ודאי אליבא דכו"ע אית בה תשלומין כל שבעה. ונראה דעד כאן לא כתבו כן התוס' אלא בפסח ובחג דכל הימים של התשלומין הם מועד ושייכי בשמחה משא"כ בעצרת דימי חול נינהו וכדכתיבנא.

האמנם דברי התוס' הללו הם תמוהים בעיני טובא מצד אחר וכמו כן אני תמיה על הרב לח"מ בפ"א מהל' חגיגה ה"ד שכתב על דברי רבינו וז"ל ובכלהו יש תשלומין ואע"ג דלא הזכיר רבינו אלא ראיה וחגיגה הוא הדין לשמחה דיש לה תשלומין וכ"ש הוא ומתבאר מדברי רבינו למטה שכתב דשלמי שמחה דוחה יו"ט וכו' דאם אינו חוגג היום חוגג למחר עכ"ל יעו"ש דהיכי משכחת לה בשמחה תשלומין הרי בשמחה חייב בכל שבעת הימים וכן בחג כל שמנה וכדתנן בריש פ' לולב וערבה ההלל והשמחה שמנה והאי שמחה היינו שלמי שמחה לאכילת בשר וכמ"ש רש"י והתוס' שם יעו"ש ועיין לרבינו פ"ו מהל' יו"ט הל' ט"ז יעו"ש וא"כ כיון דבכל יום ויום חייב בשמחה היכי משלם ליום שעבר הרי כל הבשר שהוא אוכל לשמחת היום הוא שאוכל.

ומה שהכריח הלח"מ ממה שאינו דוחה שבת דאית להו תשלומין ליתא חדא דכיון דההקרבה הוא משום אכילת בשר משום שמחת האדם דאין שמחה אלא בבשר וכדכתיבנא א"כ אי אפשר בשבת דאינו יכול לבשל הבשר בשבת ואף דבירושלמי בפ"ק דחגיגה אמרו גבי הך מתני' דההלל והשמחה דלא משכחת לה משמנה אלא בשעירי הרגלים ובכהנים דהיינו שהכהנים אוכלים בשר חי דשעירי הרגלים יעו"ש דנמצא דשפיר יוצא ידי שמחה בבשר החי וא"כ ידחה שבת ויאכל חי הרי תלמודא דידן לא ס"ל הכי כמבואר בפ' אלו דברים פסחים דף ע"א דבבשר החי שמחה ליכא יעו"ש ועוד דאעיקרא כיון דקרבן השמחה דחייבה תורה הוא לצורך אכילת האדם לא מצינו שהותרה שבת לצורך אוכל נפש וא"כ אינו יכול לשחוט ולעשות שום מלאכה לצורך אכילה ומה גם למ"ד שאין צריך זביחה בשעת שמחה והכי הלכתא וכמ"ש רבינו שם בפ"ב מהל' חגיגה שיכול לשחוט מערב שבת דודאי לא דחי שבת ומה שגבי חגיגה הוצרך רבינו לומר דמה שאינו דוחה הוא משום דאית ליה תשלומין דמשמע דאי לא הו"ל תשלומין הוה דוחה אף שהוא שלמים והוא לאכילת האדם לא דמי כלל לשלמי שמחה דבחגיגה היינו משום דחובה על האדם להקריב חגיגה ברגל כמו שחייב רחמנא עולת ראיה ולא לצורך האדם הוא אלא לצורך חלבו ודמו אלא דכיון שהוא שלמים ממילא הבעלים אוכלים דזאת תורת זבח השלמים דהבעלים אוכלים את בשרו והכהנים החזה והשוק ואי לא היה לו תשלומין היה נקרב בשבת כמו כבשי עצרת שהם שלמים וקרבין בשבת וצורך גבוה שהוא חלבו ודמו היה נעשה בשבת וצורך הדיוט שהוא הבשר

שאוכלים הבעלים היה נעשה לערב למוצאי שבת וכל זה הוא פשוט וא"כ קשה על הלח"מ שכתב דאף דלא הזכיר רבינו שמחה כ"ש הוא ומתבאר ממ"ש שלמי שמחה אינו דוחה וכו' דרצה להשוות שמחה לחגיגה וליתא וכדכתיבנא ועיין במ"ש עוד הלח"מ שם בפ"ב ה"ד.

ואין לומר דהתוס' איירי בעצרת לבד דאית ליה תשלומין כל ז' שימי התשלומין הם חול דליכא בהו מצד עצמם שמחה ושייך בהו תשלומין דהא ודאי סתמא קתני בתוספתא יש בשמחה וכו' ובכל הרגלים מיירי ובשלמא אי הוה שייך בשני רגלים אף דלא שייך באחד שפיר קתני סתמא אבל אי לא שייך אלא באחד הוא דוחק ועוד דכבר כתיבנא לעיל דלא שייך תשלומין לגבי שמחה דאינו חובת קרבן אלא חובת אכילת בשר לשמחה וכדכתיבנא לעיל ואם כן מה הועיל לו אכילת בשר בחול בשביל יו"ט.

ולע"ד נראה ליישב התוספתא כי היכי דלא תיהוי משבשתא דהכי גרסינן שהשמחה יש בה כל שבעה ולא בשתיהן ולא גרסינן בה תבת תשלומין והכי פירושו שהשמחה יש בה כל שבעה שכל ימי המועד חייב אדם בשמחה וכמ"ש במתני' ההלל והשמחה שמנה וכדכתיבנא לעיל משא"כ בשתיהן דאין חיובן אלא יום אחד אלא דאית להו תשלומין כל ז' אם לא חגג בראשון ובאיזה מהשבעה ימים שחוגג דיי וכמ"ש רבינו שם בהל' חגיגה כן נ"ל אמת ודוק.

תו תמיה לי טובא על הרב מל"מ במאי דמוקים לה בשלמי שמחה דכיון דמה שאוכל הבשר הוא לערב דהיינו בליל שמיני אחר הערב שמש א"כ איך יוצא משום שמחה דלו יהי דיהבינן ליה כל דיליה דאית ליה תשלומין מ"מ לא אמרו אלא כל שבעה דיליף לה מפסח וכמ"ש בפ' אין דורשין דף י"ז ע"א וכן פסק רבינו שם בהל' חגיגה ולא אמרו וגם לשמנה בחג יעו"ש וא"כ מה בצע מה שמקריב השלמי שמחה ביום הז' הרי האכילה שהוא העיקר לתשלומין וכדכתיבנא לעיל דהשמחה הוא אכילת הבשר שכן יוצא ידי חובתו בנדרים ונדבות וכיוצא וכן מבואר בסוכה דף מ"ח גבי מ"ש לרבות לילי יו"ט האחרון לשמחה דהיינו שישחט ביום ז' לאכול ליל ח' יעו"ש הוא לערב שמיני שכבר עבר זמן התשלומין ואז אינו יוצא משום שמחה וכדכתיבנא וצ"ע.

ודרך אגב ראיתי לרש"י ז"ל בפ"ק דחגיגה דף ח' סוף ע"א ד"ה ושמחת כל השמחות במשמע דלא בעי מיניה אלא שמחה ואמר מר אין שמחה אלא בבשר והאי בשר הוא עכ"ל ודבריו אינם מובנים דכיון דמרבינן נדרים וכל הני דבשר נינהו משום דאמר מר אין שמחה אלא בבשר א"כ תו ליכא לספק במנחות ועופות דהא הא דיליף מר הוא בפ' ערבי פסחים מדכתיב גבי הר עיבל וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת וא"כ הבשר דהתם הוא

בשר בהמה דשלמים נינהו ולא עופות וכ"ש מנחות וא"כ מאי האי דקאמר תו בברייתא יכול אף בעופות ומנחות וכו'. ונראה לישב דודאי הא דתני מנחות בהדי עופות הוא משום דאורחיה דתנא למתני מנחות בהדיה עופות דבכל מקום מיעוט אימעיטו תרוייהו כמבואר שם בחגיגה דף ז' ע"א ובזבחים דף קי"ט ע"ב ודף ח' ע"ב והכא לאו בדוקא אתמר דודאי אין לספק במנחות ונקט תרוייהו כי אורחיה והס"ד דהברייתא דאמר יכול בעופות הוא עפ"י דברי התוס' שם בד"ה ושמחת דכתבו דמיתורא דושמחת דכתיב בחג הסוכות קא דריש דהא כתב גבי עצרת ומינה ילפינן לפסח וחג יעו"ש והשתא הכי מתפרשים דברי רש"י דודאי אי לאו קרא דושמחת בחגך דחג הסוכות הוה צריך שיקריב קרבן שלמים דוקא מן החולין ואינו יוצא בנדרים ונדבות וכיוצא משום דילפינן מהר עיבל דכתיב ביה וזבחת שלמים ואכלת ושמחת דאין שמחה אלא בזביחת שלמים והשתא דכתיב ושמחת יתירא בסתמא ולא כתיב שלמים דרשינן לרבות כל מיני שמחות דהיינו בשר ואפי' שלא יהיה שלמים באים מן החולין אלא כל שהוא בשר קרבן דומיא דשלמים כגון בכור ומעשר בהמה וחזה ושוק לכהנים וכיוצא וזהו שכתב רש"י בתחילת דבריו כל השמחות במשמע וכו' וכתב עוד ואמר מר אין שמחה אלא בבשר וכו' כלומר דבפרק ערבי פסחים לא אמרו אין שמחה אלא בשלמים דומיא דהר עיבל ממש שהוא בזביחת שלמים אלא אמרו בבשר דגמרינן מיניה שצריך בשר קרבן כמו התם שהיה שלמים לאפוקי בשר חולין ממקולין והיינו משום האי ושמחת יתירה וכדכתיבנא וז"ש בסוף דבריו והאי בשר הוא כלומר הואיל וכן דגמרינן מהתם בשר קרבן מכח האי ושמחת יתירא א"כ האי בשר הוא דהיינו בשר נדרים ומעשר בהמה וכיוצא והשתא שפיר קאמר בברייתא יכול אף בעופות וכו' כלומר דכיון דאמרינן דלאו דוקא שלמים אלא כל בשר חזי לשמחה והיינו בשר דקרבן א"כ בעופות נמי דבשר נינהו דהיינו בשר חטאת העוף לכהנים דבשר קרבן איהו דכל מיני שמחות מרבינן ולזה אמר דדומייא דחגיגה בעינן שהוא של בהמה דוקא ורב אשי אמר דמושמחת נפקא דעוף אינו משמח.

ולפ"ז נמצא דשפיר אצטריכו שתי הדרשות הך דחגיגה דדרשינן מושמחת לרבות כל מיני שמחות וממעטינן עופות ומנחות וההיא דפ' ערבי פסחים דדרשינן אין שמחה אלא בבשר מקרא דוזבחת שלמים דאי הוה הך קרא דושמחת בחגיך לחודיה הוה ילפינן כל מיני שמחות ואפילו עופות ומנחות ואפי' בשר חולין ממקולין דמהיכא תיתי למעוטי דכל דליכא קרא דהר עיבל דמשתמע מיניה דצריך בשר שלמים ודאי הוה אמרינן דכל מידי דמיכלא הוא שמחה וכן יין דמשמח ואי הוה קרא דהר עיבל לחודיה ולא הוה כתיב ושמחת יתירא אז הו"א דצריך שלמים דוקא שיזבח שלמים מן החולין לשם שלמי

שמחה דומיא דחגיגה להכי אצטריך ב' קראי לומר דצריך בשר בהמה מקרבן ואינו צריך מן החולין אלא בא מן המעשר וכיוצא אבל לא בחטאת העוף ומנחות וכדכתיבנא.

ומעתה נחה שקטה קושית התוס' בפ' ערבי פסחים דף ק"ט ע"א ד"ה וזבחת ושם בפ"ק דחגיגה בד"ה מי שכל מה שהקשו שם משם ה"ר אלחנן לא קשה עפי"ז שכתבנו יעו"ש. ודע שקושיא שניה שהקשו התוס' משם ה"ר אלחנן מבואר בירושלמי פלוגתא דאמוראי דחד אמר אפי' בשר מקולין לשמחה וכקושית ה"ר אלחנן וחד אמר ילפינן מהר עיבל מה התם שלמים וכו' וכתירוץ הר' אלחנן יעו"ש ומן התימה על התוס' שהביאו שם הירושלמי דדריש מזבח דהר עיבל למעוטי עופות ולא הביאו הירושלמי הלזה דכתיבנא ועיין להתוס' יו"ט שם בפ"ק דחגיגה משנה ד' דקשיא ליה קושית הר' אלחנן ובסוף דבריו כתב שוב ראיתי להירושלמי אבל לא בעופות דכתיב זבח יעו"ש והוא תימה דכל דבריו הם דברי התוס' דחגיגה שזכרנו בשם הר' אלחנן ודוק.

ואחרי כתבי כל זה ראיתי לרש"י בפ"ב דביצה דף י"ט ע"ב ד"ה ויוצא בה וז"ל ואע"ג שמחוייב בתודה זו דתניא במס' חגיגה ושמחת בחגיך לרבות וכו' מדלא כתיב וזבחת שלמים וכו' ומיהו פשיטא לן וכו' שאין שמחה אלא בבשר שנאמר וזבחת שלמים וכו' והאי קרא וכו' דשמחת יו"ט אם יש לך בכורות וכו' אין צריך להביא שלמים עכ"ל נראה מבואר מדבריו דס"ל דמקרא גופיה דושמחת יליף כל מיני שמחות מדלא כתיב בפירוש וזבחת שלמים ולא מיתורא דקרא היפך דעת התוס' שכתבנו לעיל שכתבו דמיתורא דושמחת קדריש והשתא אזדא לה מ"ש לעיל לישב דברי רש"י שבחגיגה ע"פ דברי התוס' אלו.

ומ"מ שפיר נוכל לישב דבריו על הדרך שכתבתי לעיל והוא דמדלא כתיב וזבחת שלמים ילפינן כל מיני שמחות וכמ"ש בביצה וילפינן נמי מהר עיבל דכמו דהתם הוא בשר קרבן ה"נ גבי שמחת יו"ט וזהו שכתב רש"י ואמר מר וכו' והאי בשר הוא דהיינו מ"ש בברייתא אפי' נדרים ונדבות וכיוצא שאינו צריך מן החולין וע"ז קאמר בברייתא יכול אף בעופות נמי דהיינו חטאת העוף דבשר קרבן הוא ת"ל ושמחת בחגיך מקיש שמחה לחגיגה וכו' לאפוקי עופות.

וראיתי לרש"י בריש פרק לולב וערבה שכתב וז"ל והשמחה לאכול בשר שלמים דקי"ל בפסחים אין שמחה אלא בבשר שנאמר וזבחת שלמים וכו' ואע"ג דהאי קרא לאו ברגלים כתיב מיהו ברגלים שמחה כתיב וכו' עכ"ל ודבריו תמוהים דהוא היפך הש"ס דחגיגה שאמרו לרבות כל מיני שמחות שאינו צריך בשר שלמים בדוקא וכמ"ש איהו גופיה בב' המקומות שזכרנו ויש לישב ועיין עוד לרש"י בפ"ק דחגיגה ריש דף ג' ובר"ה דף ו'

ע"ב ודו"ק.

עוד קשיא לי טובא על הרב מל"מ בהנחתו זאת שהניח דמ"ש בירושלמי דהיו ישראל אוננים היינו שנטמאו ולא היו יכולים להקריב משום דנשיא שמת הכל מטמאין לו דלענ"ד אי אפשר לומר דמה שלא הקריבו בעצרת הוא משום טומאה דהא ניחזי אנן לפי דברי הירושלמי דדוד מת בעצרת מי נתעסק בקבורתו ושאר צרכי המת דהא קי"ל מת ביו"ט ראשון יתעסקו בו עממין כמ"ש במס' ביצה דף ו' ואיפליגו בה רבוותא הובאו דבריהם בטור וב"י או"ח סי' תקכ"ו אי דוקא בקבורתו הוא דיתעסקו בו עממין אבל טלטולו והוצאתו מותר ע"י ישראל או אף טלטולו והוצאתו נמי אסור ע"י ישראל וטעם המתירין הוא משום דקי"ל כבית הלל דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך יעו"ש והשתא למאן דס"ל דהכל עושין ע"י עממין ואסור אף בטלטול א"כ קשה איך נטמאו כל ישראל ולא היו יכולין להקריב קרבן ביום ההוא הרי כל טעם הטומאה שהתירו לגבי נשיא היינו דעשאוהו לכל ישראל כמת מצוה מפני שהכל חייבין בכבודו כמ"ש רבינו והכבוד הוא שמתעסקין בו כל ישראל ואף שיש לו מתעסקין הרבה מ"מ כל אדם יתעסק בו כאילו אין אחרים מתעסקין זולתו ומבואר הוא כן בדברי מרן כאן שכתב דמבואר בירושלמי שעשו אותו כמת מצוה היינו לפי שאין כבוד הנשיא ביורשים וקרובים אלא בכל אדם שיתעסקו בו קרובים ויטמאו לו יעו"ש וכן מבואר בדברי רש"י בפסחים דף ע' וז"ל דמית נשיא ומצוה לכל ישראל להתעסק בו עכ"ל יעו"ש נמצא דכל תכלית הטומאה הוא בשביל העסק ואף אם לא יגיע לו עסק שהרי יש לו הרבה מתעסקים מ"מ ראוי הוא לעסוק אם יכול ודוחק עצמו ונכנס לעסוק במה שיכול ומטמא וא"כ ביו"ט דליכא עסק כלל ע"י ישראל מה בצע לטומאה שיטמאו בו כל ישראל ויפסדו כל קרבנות החג ואין להם תשלומין אפי' ביום השביעי וכדכתיבנא לעיל.

וגדולה מזו כתבו התוס' בפ"ק דפסחים דאף בטומאת קרובים שהתירה תורה לכהן לא שרי רק לצורך קבורה יעו"ש ולפי דבריהם אלו דן הרב תרומת הדשן הביא דבריו מרן בב"י ביו"ד סי' שע"ג דכהן שמת לו מת בשבת אסור לו לשהות עם המת באהל כיון דאין קוברין אותו בשבת ואף לדעת הרב תה"ד שהתיר לדעת הרא"ש יעו"ש היינו מטעם דצריך לשומרו יעו"ש ואף שמדברי הרא"ש והטור שם נראה שמטמא הכהן אף שלא לצורך מ"מ כאן מודו דמאחר (דטומאה) [דהטומאה] היא דרבנן דעשאוהו לנשיא כמת מצוה כל דאיכא הפסד קרבנות שהם מצות עשה מן התורה ואין להן תשלומין וכדכתיבנא אין להם להטמאות עצמם שלא לצורך שאף בטלטול אסור וכדכתיבנא.

ועוד אני אומר דאפילו למ"ד דהוצאת המת וטלטולו הוא ע"י ישראל לא אתי שפיר לפי

דטעם ההתר הוא משום דקי"ל כבית הלל דהתיר הוצאה שלא לצורך מתוך שהותרה לצורך אבל לבית שמאי אסור דלית להו מתוך וא"כ הכא הירושלמי בעי לאוקומי קרא אף כב"ש יעו"ש וכ"כ הרב מל"מ לפי דרכו למאי דבעי לאוקומי דהשלמים שהקריבו למחר היו ממעשר בהמה דלא יתכן משום דלבית שמאי שלמי חגיגה מן המעשר יעו"ש ואין לומר דכיון שקברוהו בו ביום זו היא כבודו שילווהו כל ישראל ויטמאו לו דמאחר שאסור בטלטול לאיזה צורך יטמאו הרי שפיר מצו למיעבד ליה לויה בלא טומאה שאין צריך שיאהילו עם המת לצורך לויה ואף שלא יבצר שאיזה מישראל יאהילו בעת הוצאת המת מן הבית וכן בכניסת בית הקברות דלא יניחוהו שם עם הגוים לבדם מ"מ כל ישראל אין צריך כיון שאין צורך ואפשר בלא"ה וכדכתיבנא ונמצא השתא לפי מאי דכתיבנא דאם היה האופן שקברוהו בו ביום ע"י עממין לא היו צריכין ליטמא וא"כ ודאי דלא נטמאו וא"כ איך קאמר בירושלמי דמה שהקריבו למחרת היום ההוא הוא משום טומאה.

ואם נאמר דהניחוהו עד הערב למוצאי עצרת שהוא חול כדי להתעסק בו ישראל והכי הסברא נותנת דמלך ישראל חכם וחסיד אשר כמוהו לא היה יתעסקו בו עממין ודאי שהוא בזיון גדול וכמו שכתב כן הרב בצלאל ז"ל בשיטה מקובצת לביצה שם בדף ו' גבי מ"ש דאסור להלין המת ביו"ט כל שאפשר לקוברו היום ע"י עממין דאם הוא אדם כשר ונכבד שיש לו בזיון לקוברו ע"י גוים מותר להשהותו דהו"ל כמלינו לכבודו יעו"ש וא"כ כ"ש דוד מלך ישראל דמי לנו גדול וחסיד כמוהו אחד מרגלי הכסא דודאי הסברא הוא דהמתינו עד לערב וא"כ קשה למה לא הקריבו בעצרת קרבנותיהם מאחר שאותו יום עשאוהו כשבת שלא קברו אותו ולצורך שמירת המת היה דיי בקצת אנשים ומעתה מוכרח שמ"ש בירושלמי והיו כל ישראל אוננים הוא דוקא אנינות ולא טומאה ודו"ק.

עוד כתב הרב מל"מ ז"ל וז"ל ועוד מצד אחר לא יתכן שהרי בקרבן ראיה לכו"ע הטמא פטור משום דכתיב בעלותך לראות וכמ"ש רבינו בפ"ב מהל' חגיגה וכו'. ודבריו תמוהים דהא מת בעצרת אמרו והיינו ביום וכמו שכן נראה ג"כ מדברי הרב מל"מ גופיה שכתב בסמוך וז"ל ושמא י"ל דלעולם ישראל לא נטמאו וכו' משום המצוה דחל חייובא עלייהו דהיינו ראיה וכו' יעו"ש והשתא כיון דחל חייובא עלייהו אף שנטמאו לא נפטרו וחייובא רמייא עלייהו לשלומי היכא דיטהרו וכמ"ש רבינו שם בהל' חגיגה בפ"ב ה"ה יעו"ש וא"כ ביום השביעי אחר שיזו ויטבלו יכולין לשלוח קרבנותיהם לתשלומין של ראיה וחגיגה דנתחייבו וכדכתיבנא.

ואף אם נדחוק בירושלמי דמת בעצרת היינו בליל עצרת ונטמאו דתו ליכא תשלומין

קשה דמי הכניסנו בדוחק זה כדי להקשות ולומר דלא יתכן וכו' ומה גם שדבריו שבסמוך מוכיחין כן ועיין שם להרב שער המלך בדברי הרב מל"מ אלו שבסמוך ודוק.

עוד כתב הרב מל"מ וז"ל ומה שלא הקריבו באותו יום הוא מדין אונן וכו' ועוד נ"ל וכו' אלא דעדיין לא נתקררה דעתי דהא יו"ט וכו' והנראה אצלי דאף שאין אנינות במועד מ"מ אסור לאכול בקדשים משום טירדא וכו' וכן למדנו וכו' אלו תוכן דבריו והנה בזה שכתב והנראה אצלי דאף שאין אנינות וכו' אסור וכו' משום טירדא כונתו פשוטה דאף דכבר כתב לעיל דגבי נשיא ליכא אנינות במועד דהיינו משום דאי אנינות של תורה אף דאיכא ביו"ט מ"מ בנשיא לא גזרו ואי אנינות של דבריהם ביו"ט ליכא ועל זה כתב דאפ"ה איכא משום טירדא דהיינו דאמרו בגמ' דאף במקום דליכא אנינות כגון ההיא דמגורשת אפ"ה איכא משום טירדא ה"נ אף דבנשיא לא גזרו אנינות של תורה ונמצא דהוי כההיא דמגורשת מ"מ איכא טירדא ואסור לאכול בקדשים.

ומעתה לא באתי לכונת הרב שער המלך שם שהקשה על דברי המל"מ אלו מדברי התוס' ישנים שפי' דאטרודי מטריד היינו מחמת צער המיתה ויבא לאכול ביום הכיפורים והואיל וכן כי פריך ומי גזר ר' יהודה שמא יאכל לאו היינו משום אנינות דכיון שמת ביוה"כ אין כאן אנינות אלא הכי פריך וכו' וכתב בסוף דבריו וז"ל וכן צ"ל על כרחין אף לדעת הרב מל"מ שהרי כתב דאע"ג דאין אנינות במועד מ"מ אסור וכו' משום טירדא וא"כ תי' לפום ס"ד דמקשה דפריך וכהאי גוונא מי חל עליה אנינות וכו' ולא אסיק אדעתיה טעמא דאטרודי אמאי לא פריך מטעמא דאין אנינות ביוה"כ וכו' אלו תוכן דבריו יעו"ש ולא ידענא מאי קאמר דהא המל"מ אזיל ומודה דאיכא אנינות של תורה ביו"ט ולהכי פריך הש"ס תחילה מיוה"כ והשתא כי פריך תו בש"ס וכהאי גוונא מי חל עליה אנינות היינו משום דמגורשת וליכא בה תורת אנינות ואיך הוה אפשר להקשות מטעמא דליכא אנינות מאחר דס"ל דאיכא אנינות ביו"ט ולפ"ז דכתיבנא לא ידעתי מה שהאריך בתחילת דבריו להקשות על המל"מ לפי' התוס' ישנים באומרו דכונת הש"ס תחילה שהקשו ומי גזר ר' יהודה לאו היינו משום אנינות משום דכיון דמת ביוה"כ אין כאן אנינות וכו' יעו"ש ואם נאמר דרצונו להקשות בזה למ"ש המל"מ דמש"ס זה למדנו דאיכא אנינות של תורה ביו"ט ולזה פירש פי' זה לומר דליכא אנינות ביו"ט לא ידעתי מי הכריחו לפרש פי' זה דחוק כדי לומר דאין אנינות ביו"ט מאחר דהאמת כן הוא דאיכא אנינות ביו"ט וכמו שכתב איהו גופיה בסוף דבריו והכריח כן מסוגיית פסחים ואי קשיא על המל"מ הא קשיא דכל זה שלמד דאף במקום דליכא אנינות הא מיהא איכא איסורא משום טירדא אינו אלא לפי פי' רש"י אבל לפי פי' התוס' ישנים דטירדא

היינו לומר שיבא לאכול ביוה"כ א"כ ליכא האי דינא כלל וא"כ כאן בדוד שמת בעצרת דליכא אנינות כלל משום דאנינות של תורה לא גזרו מפני מה לא הקריבו.

ובמה שהכריח הרב דאיכא אנינות של תורה במועד מהא דפסחים איכא למשדי ביה נרגא דאין הכרח משם משום דהש"ס הוא מוכרח לומר דטעמא דמתני' הוא משום דאנינות לילה דדבריהם דאי אמרת דטעמא דמתני' הוא משום דאין אנינות במועד א"כ אמאי תני במתני' אבל לא בקדשים מאי שנא קרבן פסח משאר קדשים וכמ"ש הרב גופיה שם הרי כל שהוא יו"ט יכול לאכול דאין אנינות במועד והכי הו"ל למימר במתני' אבל לא בחול ור"ל דדוקא בפסח יכול לערב מפני שהוא יו"ט משא"כ בחול אלא ודאי מדקאמר הכי משמע דהחילוק הוא מפסח לשאר קדשים ולהכי אמרו דאנינות לילה מדבריהם ובפסח לא העמידו דבריהם במקום כרת ועוד מוכרח כן מדנקט דין זה דוקא בפסח דאוכל את פסחו לערב דאי כונת התנא דנקט פסח משום שהוא יו"ט מאי שנא פסח דנקט לימא האונן טובל ואוכל בקדשים ביו"ט שהוא בין ביום בין בלילה וליתני ליה דין זה במקום (אשייך) [השייך] לו לא בפסחים שהוא דוקא בלילה אלא ודאי מדנקט פסח היינו משום דאכילתו הוא בלילה ואשמועינן דכיון דאנינות לילה מדבריהם בפסח שהוא בכרת לא גזרו משא"כ בשאר קדשים וכדכתיבנא ואה"נ דגם אנינות יום שהוא דאורייתא ליכא ביו"ט ואי היה אכילת פסח ביום כיון שהוא בכרת היה אוכל האונן דלא גזור מדבריהם משא"כ בשאר קדשים דכמו שהם גזרו באנינות לילה אף ביו"ט דלא יאכל בקדשים ה"נ באנינות יום דאורייתא אף דמדאורייתא ביו"ט ליכא אנינות הם אמרו דאסור לאכול.

האמנם איכא ראיה ברורה לזה ממ"ש בפרק טבול יום דף צ"ט ע"ב מאן תנא דתנא להא דפסחים דאנינות לילה דרבנן ר' שמעון היא דתנייא אנינות לילה מדברי תורה דברי ר' יהודה ר"ש אומר אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים תדע שהרי אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב אבל לא בקדשים ע"כ נראה להדיא דס"ל לר"ש דמשום דאנינות לילה הוא מדבריהם הוא דהתירו לאונן לאכול פסחו לערב אבל אי היה דאורייתא וכר"י לא היה אוכל ואף שהוא יו"ט ואף ר"י דס"ל שהוא דאורייתא אינו מותר לאונן לאכול מדאמרו דההיא מתני' הוא דוקא ר"ש וזה ברור.

ודע דבהך סוגייא דפ' טבול יום אמרינן והתניא ר' שמעון אומר שלמים כשהוא שלם וכו' מנין לרבות את התודה מרבה אני את התודה שכן נאכלת בשמחה וכו' מנין לרבות בכור ומעשר וכו' ופרש"י נאכלת בשמחה יוצא בה ידי חובת שמחה דכתיב בה שמחה וכו' ע"כ וקשיא לי בגווה דאמאי הוצרך למילף תו לרבות בכור ומעשר שכן אינן באים

על חטא הרי מהילפותא דיליף תחילה לתודה שכן נאכלת בשמחה דהיינו שיוצא ידי חובת שמחה ילפינן נמי לבכור ומעשר דהרי מבכור ומעשר יוצא ידי חובת שמחה וכמ"ש במשנה ובברייתא בחגיגה ישראל יוצאין ידי חובתם בנדרים וכו' ובמעשר בהמה והכהנים בבכור וכו' וכמ"ש לעיל וי"ל ודו"ק.

הלכה יב

כהן קטן הרי הגדולים מוזהרים וכו'. נ"ב כתב הרוקח אשת כהן מעוברת מותרת ליכנס באהל המת דספק ספיקא הוא ספק נקבה ואם תמצי לומר זכר שמא נפל הוא אלו דבריו ומדבריו אלו למד מה"ר עזריה יהושע ז"ל ליזהר למעוברת אשת כהן ליכנס לאהל המת דאף דהוא היתר אינו אלא מספק ספיקא ומ"מ שייך טומאה ומרן בכנסת הגדולה יו"ד סי' שע"א הגהות הטור סק"א נפלאו לו דבריו אלה דמאחר שהרוקח מתיר מטעם ספק ספיקא היאך הוא מביא ראיה ממנו לאסור יעו"ש.

ולענ"ד הפלאה זו איני יודע דהכוונה ברורה למהרע"י דאין ללגלג על הנשים שנזהרות בזה וכמ"ש הוא ז"ל על נשי טיריא שנזהרות שהוא מנהג בורות דמדברי הרוקח דתלי טעמא דהתירא מטעם ספק ספיקא ש"מ דשייך טומאה אם הוא זכר אף בעודו בבטן וא"כ יש ליזהר אף שהוא היתר דאפשר שהוא זכר ולא נפל.

פרק ז

הלכה א

עיין מ"ש מרן על שם הרמב"ן וכן הביאו הטור יו"ד סי' ת"ב ועיין מ"ש עליו הרב כנסת הגדולה שם הגהת הטור סק"ה ומ"ש עליו הרב החסיד בספר דבר משה חלק יו"ד סי' ע"ה דחיסור לשון יש מכח הכת"י שמצא ממהר"א בן שאנג'י ז"ל והטיב אשר דיבר הרב המובהק מהר"ח מודעי נר"ו דמ"ש הכנה"ג שם בהגהות ב"י סק"ו וז"ל אך אם פגע בו הרגל מסתפר יעו"ש ואין דבריו מובנים תנא היכא קאי, ודאי הן דבריו אלו נשמטו ממקומן וצריך להיות לעיל בהגהות הטור אות ה' אחר מ"ש נהוג עלמא שלא להסתפר תוך שלושים יום צריך לסיים הכי אך אם פגע בו הרגל מסתפר ומן התימה על הרב דבר משה שאחר שראה כת"י דהר"א בן שאנג'י וראה דבריו אלו בהגב"י ולא הבינם וכמ"ש בסי' ע"א הו"ל להעבירם לעיל בהגה"ט וכמ"ש אלו דבריו נר"ו וראוין הדברים למי שאמרן ושפתים ישק.

הלכה ו

לשון מרן עיין בספרי תועפות ראם דף פ"ב ע"ב.

פרק יא

הלכה ג

ומותר לספוד לפני חנוכה ופורים וכו'. וכתב מרן אף דאפסיקא הלכתא וכו' לא עדיף לפניהם ולאחריהם משאר מגילת תענית שבטלה ע"כ וכתב עליו הרב מקראי קדש הל' מגילה דף ק"מ ע"ב וליתא וכו' יעו"ש באורך.

ולענ"ד נראה להליץ בעד מרן דלמה שהקשה ראשונה י"ל דרבינו פוסק כרב דפוסק כר' יוסי אף בדלא למספד וכדעת הרא"ש והטור וכמו שיבא לקמן בס"ד וכן מפירוש המשנה שהעתיק בסמוך שהזכיר לאחריהם ומה שהקשה דרב ור' יוחנן הלכה כר"י י"ל דכיון דאיכא כלל אחר ר' יוסי נמוקו עמו פסק כר"י גם מה שהקשה שלישית דאימא דלא התיר רק הספד מרן נמוקו עמו שראה לרבינו בפי' המשנה כתב וז"ל וכבר בטלה אותה מגילה ואינן אסורין בהספד ותענית אותן הימים וכ"ש לפניהם ולאחריהם והוא אומר בטלה מגילת תענית מלבד חנוכה ופורים שהם אסורים בהספד ובתענית ולפניהם ולאחריהם מותר עכ"ל הרי בפירוש דס"ל דלפניהם ולאחריהם מותרים בתענית ג"כ ומ"ש כאן רבינו אבל בהספד היינו משום דבהספד איירי והוא הדין תענית.

אך קשה מה שהקשה שניה דבהספד לעולם שרי גם בזמן מגילת תענית וכרב אשי וקושיא עצומה היא לרבינו וכן קשיא ליה על מ"ש רש"י ז"ל בפי' המשנה וז"ל לפניו בהספד אסורין וכו' וכן הרע"ב כתב כן יעו"ש גם הוא היפך ממ"ש איהו גופיה בגמ' גבי דברי רב אשי יעו"ש ושוב ראיתי להר"ן שם במתני' רצה לקיים פי' רש"י הנזכר עיין מ"ש הרב פרי חדש שמדבריו נדחין דברי הר"ן יעו"ש.

והטור באו"ח סי' תרפ"ו נראה דפוסק כר' יוסי שכתב וא"כ לפניהם ולאחריהם וכו' אפילו הכי נוהגים להתענות בי"ג דלא עדיף וכו' נמצא דנתבטלו ימים אלו וכן נראה מדברי הרא"ש במגילה שכתב אית דאמרי דלא עדיף לפניהם ולאחריהם וכו' נמצא דאי לאו דהכי הוי הסברא היה אסור לפניהם ולאחריהם והיינו כר"י דמתני' דהיכא דכתיב דלא למספד אף לאחריו אסור ומכח האי סברא דלא עדיף שרי בלפניהם ולאחריהם וכן פסק מרן בספרו הקצר סי' הנזכר והרב בית חדש כתב בהיפך בדעתם וקשה מיניה וביה דתחילה כתב דמ"ש הטור ועוד יש סמך הוא משום דלטעמא קמא ניחא דאיסור ליכא אבל לומר דאיכא חיובא כתב דאיכא עוד סמך וכמ"ש מרן בב"י ונמצא לפ"ז דב' הטעמים צריכי ואח"כ כתב דמ"ש דלא עדיף אינו אלא לתת טעם למנהג שלא נמצא בש"ס ולפי מ"ש אח"כ א"צ להך סברא דלא עדיף, גם אעיקרא דבריו קשה דזה אפשר לומר להרא"ש אבל הטור לא הו"ל להביא אלא מסקנת הרא"ש ועיין מ"ש הרא"ש בסוגיין

על שם הראב"ד דאף דאמרינן בטלה מגילת תענית היינו ליחיד ולא לצבור וכו' וסיים ומה שנהגו להתענות בי"ג באדר והוא יום לפני פורים וכו' י"ל דברי קבלה וכו' ועוד וכו' עכ"ל והנה יש לדון בתירוץ א' דזה ניחא כשנקשה על דרך זה ברם כשנקשה על אופן אחר דאיך מתענים בי"ג שהוא יום נקנור ואף שבטלה מגילת תענית הוא ליחיד ולא לצבור ולא שייך תירוץ א' אלא הב' נמצא תירוץ א' מילי דכדי וכן הר"ן שהביא דברי הראב"ד אלו והקשה על דבריו שהקשה ולא תירץ כי אם התירוץ הב' גם קשה להרא"ש דאילו הוא הביא דברי הראב"ד אלו ונראה מדבריו דלא ס"ל ההיא תירוצא דלא עדיף וכו' וכמ"ש הב"ח ואילו במגילה כתב ואית דמפרשי דאף דלא בטלה מגילת תענית בחנוכה ופורים לפניהם וכו' בטלה ומסתברא וכו' ונפק"מ דבטלו מכל וכל ויכולים לגזור בו תענית בצבור והב"ח קשיא ליה כן להטור שכתב היפך דעת הרא"ש ולא נקיט ליה בליביה להרא"ש ז"ל דכתב שניהם.

פרק יד

הלכה ט

מבטלין תלמוד תורה וכו' עד סוף הל' י"א. ונראה לפרש כוונתו כי לכאורה דבריו סתומים והן קדם נציע סוגיית כתובות דף י"ז ת"ר מבטלין ת"ת להוצאת המת וכו' במה דברים אמורים כשאין עמו כל צרכו אבל יש עמו כל צרכו לא וכמה כל צרכו אמר ר' שמואל אמר רב תריסר אלפי גברי וכו' ר' יוחנן אמר נטילתה כנתינתה מה נתינתה בשישים ריבוא אף נטילתה כן והני מילי למאן דקרי ותני אבל למאן דמתני לית ליה שיעורא והתוס' ד"ה להוצאת המת כתבו דבשעת הוצאת המת מבטלין ת"ת בין לת"ח בין לכל אדם דלאותה שעה לא שנא שהקשו דהכא קאמר מבטלין ת"ת והתם קאמר אפי' למלאכה אי איכא חברותא אין מבטלין ואין לחלק מהכא להתם בין ת"ח לשאינו ת"ח דסתם מת קאמר הכא ותירצו דהכא איירי בשעת הוצאת המת דכולם שוין והתם שלא בשעת הוצאת המת דהיינו בשאר צרכי קבורה אי איכא חברותא אין מתבטלין אפי' ממלאכה ובפ' אלו מגלחין דף כ"ז ביארו יותר דלת"ח בית מדרשו בטל אף שלא בשעת הוצאתו ובאינו ת"ח שלא בשעת הוצאתו אין מבטלין אלא ממלאכה ואי איכא חברותא אף ממלאכה אין מתבטלין ולפי האמור מדבריהם קשה מ"ש שמעינן דלמאן דלא קרי ותני אין מבטלין אם יש לו מתעסקין כדי קבורה וכו' והוי היפך מ"ש בעצמם דליכא הפרש בשעת הוצאת בין ת"ח לעם הארץ וצריך לדחוק דמ"ש הכי וממילא וכו' לא קאי לשעת הוצאה אף דקיימי אינהו ור' יוחנן על דברי הברייתא דקאמרה להוצאת המת

והיינו ממש שעת הוצאתו כמ"ש בד"ה להוצאת המת אלא לשלא בשעת הוצאתו דכל דלא קרי ותני דיי בכדי צורך קבורתו אבל מלאכה מבטלין וכל זה הוא לשיטת רבי יוחנן דאמר נטילתה כנתינתה דזה דוקא בת"ח אבל בשאינו ת"ח כל דאיכא צרכו דיי דלרב שמואל משמיה דרב דאמר תריסר אלפי גברי כל אדם שוין ונמצא פליגי רב ושמואל משמיה דרב עם ר' יוחנן דלשמואל כולן שוין ולר"י יש הפרש בין ת"ח לשאינו ת"ח.

אך קשה דלפי האמור צ"ל דר' יוחנן איירי בשלא בשעת הוצאתו דאילו בשעת הוצאתו כולן שוין אף מי שאינו ת"ח וא"כ איך קאמר ר"י נטילתה כנתינתה על מאי דתני בברייתא במה דברים אמורים בשאין עמו כל צרכו וכו' וקאמר עלה א"ר שמואל וכו' תריסר וכו' וקאמר עלה ר"י נטילתה כנתינתה והאי הבמה דברים אמורים נשנה אחרי מבטלין ת"ת להוצאת המת והאי להוצאת המת פי' הוא בשעת הוצאתו והיינו בין ת"ח בין שאינו ת"ח וא"כ הבד"א קאי על שעת הוצאתו ואהא מפרש ר"י נטילתה כנתינתה וממילא הוא דשמעינן דכל דלא קרי ותני די בכדי צורך קבורתו והא בשעת הוצאתו ליכא הפרש ביניהם והכל מתבטלין וקושיא זאת קשה גם להרא"ש דבתחילת דבריו כתב כדכתבו התוס' בד"ה להוצאת המת מכח ההיא דמועד קטן דהכא איירי בשעת הוצאה ואח"כ כתב הא דרב אחאי יעו"ש ובלא"ה קשה על הרא"ש שהביא הא דר"ש משמיה דרב דהיינו תריסר וכו' והא דר"י דנטילתה כנתינתה ואינהו פליגי אהדדי דלרב הכל שוין וצרכו היינו תריסר וכו' ולר"י בת"ח הם שישים ריבוא ובשאר אדם היינו כדי קבורה באופן דהכל מגומגם ואפשר דס"ל להרא"ש דלא פליגי רב עם ר"י והכי פירושא דברייתא לשמואל מבטלין ת"ת להוצאת המת והיינו אפי' אינו ת"ח שעת ההוצאה שוין והיינו דוקא כשאין עמו כל צרכו אבל יש עמו כל צרכו לא וכמה כל צרכו תריסר וכו' ור"י אמר שישים ריבוא כלומר הא דכל צרכו דברייתא ופי' שמואל תריסר [וכו'] הוא בשאר כל אדם אבל בת"ח הוא ס' ריבוא והיינו בין בשעת הוצאה בין שלא בשעת הוצאה אבל בשאר אדם שלא בשעת הוצאה כל דאיכא צורך קבורה דיי אמנם אכתי קשה מה שהביא הא דרב אחאי שסותר לזה ועוד ממ"ש בפרק ואלו מגלחין דגם בת"ח דוקא בשעת הוצאתו אבל שלא בשעת הוצאה לא אלא דוקא בית מדרשו וממ"ש בכתובות ברירנא דלכל אדם בשעת הוצאה מבטלין ת"ת ולת"ח גם שלא בשעת הוצאה.

ונראה דמ"ש במועד קטן הוא דמבטלין תלמוד תורה למאן דקרי ותני ובשעת הוצאה אבל דלא קרי ותני גם בשעת הוצאה לא אמנם מלאכה אסורה אפי' כשאינו ת"ח ואי איכא חברותא אף מלאכה שרי ובשעת הוצאה אף דאיכא חברותא אסור במלאכה וא"כ שפיר מישב דההיא דמו"ק מת בעיר כל בני העיר אסורים הוא באינו בן תורה אבל

בכתובות דקאמר מבטלין ת"ת הוא בת"ח והכל איירי בשעת הוצאה אלא דבת"ח איכא ג"כ ביטול תורה ובעם הארץ ביטול מלאכה אלא דבהאי ביטול מלאכה איכא הפרש דבשעת הוצאה אף דאיכא חברותא אסור ושלא בשעת הוצאה אי איכא חברותא שרי ולפי"ז דברי רב אחאי מוקי להו בשעת הוצאה כפשטן והשתא מתבררין דבריו בכתובות דלאו שהרגיש מהכא להתם אלא דקא מפרש דההיא דמו"ק לא איירי בשעת הוצאה דבשעת הוצאה ליכא לפלוגי בין איכא חברותא אלא לעולם בטלים מעבודתם ושוב כתב הא דרב אחאי דאפי' בשעת הוצאה ביטול תורה ליכא לע"ה אלא בת"ח ובשעת הוצאה.

ולפי"ז כן צריך לפרש דברי התוס' בכתובות דמ"ש אבל בשעת הוצאה כולם צריכים לבא היינו דליבטלו ממלאכה אבל מלימודם שאני אם הוא בן תורה לאינו בן תורה כמ"ש אח"כ על שם רב אחאי אף שאין זה פשט דבריהם ועיין בזהב שיבה [למוהר"ש אלגאזי] דף קע"ה ומ"ש התוס' במועד קטן לפי דברינו כך צריך לפרשם משמע דבת"ת שרי כלומר דהכא איירי באינו בן תורה ולא אסר בת"ת אלא חכם שמת בית מדרשו בטל וכן בשעת הוצאה כל בתי מדרשות אף שאינו לומד הוא שם אבל לעולם ביטול תורה ליכא אלא לת"ח ובשעת הוצאה למדרשים אחרים ולבית המדרש שלו גם שלא בשעת הוצאה ולפי האמור הכי פירושא דש"ס מבטלין ת"ת להוצאת המת דהיינו ת"ח דוקא והיינו בדליכא כל צרכו וכמה כל צרכו תריסר וכו' ור' יוחנן אמר שישים ריבוא וכו' אך קשה איך הביא הרא"ש הא דתריסר והא דר"י דפליגי אהדדי.

וזה נראה דעת רבינו ג"כ דלת"ח דוקא בשעת הוצאה מבטלין ת"ת והיינו בדליכא כל צרכו וכל צרכו היינו שישים רבוא ולשאר אדם ליכא איסורא אלא במלאכה ולכן העתיק תחילה הברייתא ושוב פרשה דאיירי בת"ח דביה דוקא איכא ביטול תורה בהוצאתו וכל צרכו הוא ס' רבוא ודין דשאר אדם לחוד דאסור במלאכה אלא דהוא מגומגם דהו"ל לאסוקי תחילה דין ת"ח ואח"כ דין עם הארץ וגם למה סתם ואח"כ פירש.

וחכם בני יצ"ו פירש בדברי רבינו דס"ל דכל אדם שוין בזה בדין הוצאה דלכל מת אדם מבטלין בהוצאתו וכלישנא דברייתא דתני סתמא מבטלין ת"ת להוצאת המת דכל מת במשמע ושוב פי' הברייתא דהיינו דוקא בשאין שם כל צרכו וכו' וכמה כל צרכו ופי' רש"י תריסר וכו' דהיינו כל אדם זהו צרכו וע"ז בא ר' יוחנן ואמר נטילתה כנתינתה כלומר לא כר' שמואל דפירש דצרכו של כל אדם בשוה דהיינו תריסר וכו' בין לת"ח בין לכל אדם אלא ת"ח שאני דנטילתה כנתינתה וצרכו של ת"ח הוא שישים רבוא וע"ז מחלק עוד ות"ח שאמרנו שצרכו הוא ס' רבוא הוא מאן דקרי ותני אבל מאן דמתני לית ליה שיעורא ומבטלין הכל ת"ת להוצאת מת ת"ח דמתני.

והנה כל זה הוא לענין ביטול תורה בהוצאת המת אבל לענין ביטול מלאכה כדי להתעסק בצורך קבורתו וגם להוצאת המת כולן שוין וכולן בטלין ממלאכתם כשיש מת בעיר וזהו מ"ש במועד קטן מת בעיר כולן בטלין ממלאכתם אלא דלענין ביטול מלאכה יש חילוק בין איכא חברותא לליכא כמ"ש שם במו"ק.

והשתא מש"ה רבינו תחילה הביא הברייתא סתמית מבטלין ת"ת להוצאת המת עד כדי צרכו דבזה כל אדם שוין וסמך לו דין איסור עשית מלאכה כשיש מת בעיר דבזה ג"כ כל אדם שוין ושוב כתב דת"ח שמת דלהוצאתו צריך שישים רבוא וכל שלא יש ס' רבוא מבטלין ת"ת דצרכו היינו ס' רבוא וכר' יוחנן דהלכתא כוותיה ואם היה מלמד לאחרים הכל מבטלין ת"ת להוצאתו דלית ליה שיעורא. אלא שעדיין נשאר לנו גמגום בדברי רבינו דלא ביאר שיעור דכל צרכו מהו ועיין בלח"מ ודו"ק.

הלכה כא

עיין מ"ש המל"מ פיסקא המתחלת וראיתי להרב בס' יראים וכו' מ"ש מתוך הסוגיא דנזיר דף ד' דהיכא דכתיב קרא הכאה הוי הריגה יעו"ש. ולענ"ד אף דמפשט הש"ס הכי משמע לא כן אדמה איבעית אימא קרא איבעית אימא גמרא איבעית אימא קרא בסדר משפטים מכה איש ומת מות יומת ואי סתם הכאה היא מיתה למאי אצטריך ומת וכן במכה אביו ואמו מות יומת דלא כתיב ביה ומת הוא הכאה בלא מיתה ובסדר אמור דכתיב ומכה אדם יומת איירי בהכאה בלא מיתה ובמכה אביו ואמו איירי קרא וכמ"ש רש"י ושאר הכאות סתם דכתיבי שם בסדר אמור והם מיתה כתיבי בהו נפש דלא שייך הכאה בלא מיתה בנפש אלא מיתה וכן בסדר מסעי בכל הנהו הכאות דהוו במיתה באיזה מהם כתוב מיתה ובאיזה מהם כתוב בהם נפש דחשיב כאלו כתוב בהן מיתה בפי' איבעית אימא גמ' סנהדרין דף פ"ד דמותיב אקרא דומכה אביו ואמו אימר עד דקטל ליה מיקטל ותריץ דכתיב מכה איש ומת מות יומת וכתיב או באיבה היכהו וימות שמע מינה כל היכא דכתיב הכאה סתם לאו מיתה היא.

ומתוך הכתוב קשו דברי רש"י בסדר משפטים שכתב לפי שנאמר ואיש כי יכה כל נפש אדם שומע אני הכאה בלא מיתה וכו' ואיך יתכן בהכאת נפש בלא מיתה ובספרי תועפות ראם הקשתי דברי רש"י אהדדי מסדר משפטים לסדר אמור ומה שישבתי שם דמ"ש רש"י בסדר אמור הוא לפי האמת וכו' יעו"ש כעת נראה דליתא דמ"ש רש"י בסדר אמור הוא ממשמעות דנפש דקושטא קאי דבנפש לא שייך הכאה שאין בה מיתה וכדכתיבנא.

איך שיהיה הראנו לדעת דכל מקום דכתיב הכאה סתם הוי הכאה בלא מיתה ובכן צריך לישב ההיא ש"ס דנזיר דלכאורה נראה ממנה דהכאה סתם הוי מיתה והוא במה

שנדקדק בדברי המקשה ומנא לן דאיטמי אילימא מדכתיב בלחי החמור הכיתי וכו' דילמא וכו' ולא נגע אלא מהכא דאמאי הביא המקשה קרא דהוא מאוחר דליכא ראיה ולא הביא מקרא דויך שלשים איש שהוא מוקדם והוה דחי כדדחי בש"ס אלא ודאי דבהאי קרא דבלחי החמור הכיתי אף דכתיב הכאה סתם הענין מורה דהוי הכאה של מיתה דבמכה איש לאלף ומשתבח הוי הכאה בלא מיתה זה אי אפשר ואפי' אי קצת מהם לא מתו הא מיהא כמה מתו ושפיר איכא למילף דנטמא שמשון נמצא דמכח הענין מורה ובא דבהאי הכיתי פי' הוא מיתה ומשו"ה הביא מהאי קרא מאוחר לומר דאי מההיא ליכא למילף והביא הש"ס מויך מהם ל' איש דגמ' גמירי דהוה מיתה ואף דכתיב הכאה סתם ואהא דחי דאה"נ דהוה מיתה אמנם אשלחינן ברישא וכו' ושוב דחי דילמא גוססין אלא גמרא גמירי לה גם דתחילה קטלינהו והדר שלחינון נמצא דהכל הוי גמ' הן דקטלינהו והדר שלחינהו וזה כתבוהו התוס' בפי' ד"ה אלא גמ' פי' דגמרינן דקטלינהו ממש והדר שלוחי וכו' ותבת ממש לכאורה אינו מובן דלענין קטלא לאו מהלכה הוא אלא ודאי כדכתיבנא דהכל הוא מהלכה וז"ש פי' דגמ' הן דקטלינהו ממש הן דהדר שלחינון משא"כ לקס"ד דלא גמרינן מהלכה אלא דקטלינהו נמצא דאי לאו ההלכה למשה מסיני הוה אמרינן דויך לל' איש הוי הכאה בלא מיתה דהיכה בהם בלא מיתה ויקח את חליצותם ומשו"ה תרגם יונתן בכולהו מיתה גם בדוד דכתיב ויך בפלשתים מאתים איש ותרגם יונתן קטלא הוא משום דאי לאו דקטלינהו לאיזה צורך כתב קרא ויך וכו' כך הו"ל למימר ויקם דוד וכו' ויבא דוד את ערלותיהם דזה הוא עיקר הענין אלא ודאי דרצה לגלות דהרגם וגם ממאי דכתיב ויאמר שאול וכו' להנקם וכו' מורה דמגמת המלך בנקמת הריגה וכל דמורה הענין הריגה אף דכתיב הכאה סתם הוי הריגה והוי ככל הורג נפש.